गोरखापत्रको सम्पादकीयमा आधारित नमुना शब्दकोश निर्माण

गोरखापत्रको सम्पादकीयमा आधारित नमुना शब्दकोश निर्माण

५२/०७६

तुलसी कँडेल

परीक्षा क्रमाङ्क : ७२२८१२०/०७५

त्रि.वि. दर्ता क्रमाङ्क : ९-२-०६०३-०१३८-२०११

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विषयक स्नातकोत्तर चौथो सेमेस्टरको नेपा.शि. (५४४) पाठ्यांशको प्रयोजनका निम्ति प्रस्तुत

शोधपत्र

शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग

नेपली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर ।

२०७५/२०१९

तुलसी कँडेल

प्रतिबद्धतापत्र

प्रस्तुत शोधपत्र अन्य कुनै पनि उपाधि वा प्रयोजनका लागि उपयोग गरिएको छैन । प्रस्तुत अध्ययन मौलिक भएको र यस शीर्षकमा हालसम्म कुनै पनि शोधकार्य सम्पन्न नभएको व्यहोरा व्यक्त गर्दछु ।

मिति : २०७५/१२/१०

तुलसी कँडेल

शोधार्थी

सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरकी छात्रा तुलसी कँडेलले नेपाली भाषा शिक्षा विषयको (नेपा.शि. ५४४) पाठ्यांशका प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'गोरखापत्रको सम्पादकीयमा आधारित नमुना शब्दकोश निर्माण' शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । यो अध्ययन सम्बन्धित तहका लागि उपयुक्त देखिएकाले प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

सहप्रा. केशवराज पोखरेल

(शोधनिर्देशक)

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७६/०१/०२

April 15, 2019

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरकी छात्रा तुलसी कँडेलले नेपाली भाषा शिक्षा विषयको (नेपा.शि.५४४) पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'गोरखापत्रको सम्पादकीयमा आधारित नमुना शब्दकोश निर्माण' शीर्षकमा तयार पार्नुभएको प्रस्तुत शोधपत्र नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उपयुक्त ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

क्र.सं.	नाम	हस्ताक्षर
१.	प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)	....
२.	डा. ऋषिराम शर्मा (शोधविशेषज्ञ)	....
३.	सहप्रा. केशवराज पोखरेल (शोधनिर्देशक)	....

मिति : २०७६/०१/२४
May 7, 2019

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधकार्य त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सेमेस्टरको (नेपा.शि.५४४) पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'गोरखापत्रको सम्पादकीयमा आधारित नमुना शब्दकोश निर्माण' शीर्षकमा तयार पारेकी छु । यस शोधकार्यलाई मैले आदरणीय गुरु सहप्रा. केशवराज पोखरेलको प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । प्रस्तुत शोधकार्यमा सल्लाह र सुझावका साथै निर्देशन दिनुहुने आदरणीय गुरुप्रति उच्च आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शीर्षकमा शोधकार्य गर्ने अवसर प्रदान गर्ने नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पस कीर्तिपुर र समयमै प्रस्तुत शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि स्वीकृति प्रदान गरिदिनुहुने नेपाली भाषा शिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराईप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा आएका समस्या समाधानार्थ आवश्यक सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्नुहुने नेपाली शिक्षा विभागका सम्पूर्ण गुरुहरूप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । शोधपत्र लेखनका सन्दर्भमा आवश्यक पुस्तक तथा शोधपत्रहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने नेपाली भाषा शिक्षा विभाग र केन्द्रीय पुस्तकालयप्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु ।

मेरो जीवनको हरेक क्षेत्रमा सफलताको आशीर्वाद दिँदै आफ्नो अमूल्य श्रम र पसिना खर्चेर मेरो अध्ययनलाई यहाँसम्म पुऱ्याउनुहुने मेरा पूजनीय पिता खडानन्द कँडेल र माता खगिसरा कँडेल लगायत सम्पूर्ण घरपरिवार, आफन्त तथा शुभचिन्तकप्रति म सधैँ ऋणी छु । प्रस्तुत शोधपत्र लेखनमा सहयोग गर्नुहुने मेरा आत्मीय मित्रहरूप्रति आभारी छु । साथै यो शोधकार्य लेखन सफल पार्नका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, सानोठिमी, भक्तपुरप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । (MRS/75-76/Edu-43) .

अन्त्यमा यस शोधपत्रको शुद्ध टङ्कनमा सहयोग पुऱ्याउने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरका दाइ जीतेन महर्जनलाई पनि हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

तुलसी कँडेल

(शोधार्थी)

शोधसार

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह (एम.एड) चौथो सेमेस्टरको पाठ्यांश नेपा.शि. (५४४) को प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो । प्रस्तुत शोधपत्रमा गोरखापत्रको सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन गर्नु, सङ्कलित शब्दहरूलाई वर्णानुक्रममा राखी प्रस्तुत गर्नु, सङ्कलित शब्दहरूको स्रोत, उच्चारण, पदवर्ग, व्युत्पादन अर्थ, उदाहरण र वाक्यमा प्रयोग गरी नमुना शब्दकोश निर्माण गर्नु जस्ता उद्देश्यहरू रहेका छन् ।

प्रस्तुत शोधकार्यमा धर्मपथ काठमाडौँबाट प्रकाशित हुने बहुभाषी राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रलाई प्राथमिक स्रोत सामग्रीको रूपमा उपयोग गरिएको छ । प्रस्तुत शोधकार्यमा द्वितीयक स्रोत सामग्रीका रूपमा विभिन्न प्रकाशन गृहबाट प्रकाशित सैद्धान्तिक ग्रन्थ, पाठ्यपुस्तक, पत्रपत्रिका, लेख, रचना, शोध अनुसन्धान लगायत नोपली बृहत् शब्दकोश र प्रयोगात्मक नेपाली शब्दकोशलाई विशेष उपयोगमा ल्याइएको छ । साथै शोध निर्देशक र सहपाठीहरूबाट प्राप्त रायसुझाव सरसल्लाह तथा टीकाटिप्पणीलाई पनि उपयोग गरिएको छ । प्रस्तुत शोधकार्यलाई सम्पन्न गर्नका लागि पुस्तकालयीय कार्य, व्याख्यात्मक तथा विश्लेषणात्मक विधि उपयोगमा ल्याइएको छ । यस कार्यमा केन्द्रित रहेर अध्ययन अनुसन्धान गर्दा विशेषतः गोरखापत्र सम्पादकीयबाट शब्दहरू सङ्कलन गरी ती शब्दहरूलाई कोशमा प्रविष्टि दिई स्रोत, उच्चारण, व्युत्पत्ति, अर्थ, उदाहरण र प्रयोग आदि सूचनाहरूलाई हेर्ने काम गरिएको छ । यसका साथै कोशमा प्रविष्टि दिइएका शब्दहरूलाई वर्णानुक्रममा प्रस्तुत गरी ती शब्दहरूको स्रोत, उच्चारण, पदवर्ग, अर्थ र उदाहरण दिई बृहत् नेपाली शब्दकोश, प्रयोगात्मक नेपाली शब्दकोशका आधारमा शब्दकोश निर्माण गरिएको छ ।

यस अध्ययनबाट प्राप्त निष्कर्षलाई बुँदागत रूपमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

(क) मिति २०७५/७/७ गते को गोरखापत्र सम्पादकीय सबैभन्दा बढी 'स' वर्णका १० वटा शब्दहरू र सबैभन्दा कम उ, ए, ओ, ख, घ, छ, झ, थ, फ, र वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी अ वर्णका ३ वटा, आ वर्णका ६ वटा, क वर्णका ७ वटा, ग वर्णका ३ वटा, च वर्णका ४ वटा, ज वर्णका ३ वटा, ट वर्णका २ वटा, त वर्णका ४ वटा, द वर्णका ५ वटा, ध वर्णका ३ वटा, प वर्णका ७ वटा, ब वर्णका ४ वटा, भ वर्णका ३ वटा, म वर्णका ७ वटा, य वर्णका ३ वटा, व वर्णका ५ वटा र ह वर्णका २ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने इ, औ, ठ, ड, ढ, न, ल, श वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(ख) मिति २०७५/७/१४ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबैभन्दा बढी स वर्णका १७ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने सबैभन्दा कम उ, ए, ख, घ, त, थ, फ, य वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी अ वर्णका ८ वटा आ वर्णका २ वटा, क वर्णका ५ वटा न वर्णका ३ वटा प, ३ वटा, भ वर्णका ४ वटा, म वर्णका २ वटा र वर्णका ३ वटा, ल वर्णका २ वटा, व वर्णका ६ वटा, श वर्णका २ वटा र ह वर्णका ३ वटा शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छन् । इ, ओ, औ, ग, च, छ, ज, झ, ट, ठ, ड, ढ, द, ध, ब वर्णका शब्दहरूले भने यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(ग) मिति २०७५/०७/२१ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबैभन्दा बढी स वर्णका ९ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने सबैभन्दा कम छ, ज, ट, ठ, ढ, त, ध, फ, ब, र, ह वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी अ, आ, उ वर्णका ३/३ वटा, क वर्णका ६ वटा, ग वर्णका ३ वटा, च वर्णका २ वटा, द वर्णका ६ वटा, न वर्णका २ वटा, प वर्णका ४ वटा म वर्णका २ वटा, य वर्णका ३ वटा, ल वर्णका २ वटा, व, श वर्णका ४/४ शब्दहरू रहेका छन् । इ, ए, ओ, औ, ख, घ, झ, ड, थ, भ वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(घ) मिति २०७५/०७/२८ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबैभन्दा बढी अ वर्णका १२ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने सबैभन्दा कम ग, घ, ठ, ड, त, ध, म, र वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी आ वर्णका २ वटा, ऊ वर्णका ३ वटा, क वर्णका छ वटा, च, छ, ढ, द, ब, भ, य, व वर्णका २/२ वटा, ज वर्णका ६ वटा, न वर्णका ३ वटा, प वर्णका ५ वटा, स वर्णका ७ वटा शब्दहरू रहेका छन् । इ, ए, ओ, औ, ख, झ, ट, थ, फ, ल, श, ह वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(ङ) मिति २०७५/८/७ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबैभन्दा बढी अ वर्णका ६ वटा शब्दहरू रहेका छन् र सबैभन्दा कम घ, छ, त, स वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी उ वर्णका ४ वटा, क वर्णका ४ वटा, द, न, ब, भ, र, व, श, ह वर्णका २/२ वटा, प, म वर्णका ३/३ वटा शब्दहरू रहेका छन् । आ, इ, ए, ओ, औ, ख, ग, च, ज, झ, ट, ठ, ड, ढ, थ, ध, फ, य, ल, वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(च) मिति २०७५/८/१४ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबभन्दा बढी क र प वर्णका ३/३ वटा शब्दहरू र सबभन्दा कम अ, च, ज, ठ, त, द, न, ब, म, र, स, ह वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । आ वर्णका २ वटा, घ, श वर्णका २/२ वटा

शब्दहरू रहेका छन् । इ, उ, ए, ओ, औ, ख, ग, छ, झ, ट, ड, ढ, थ, ध, फ, भ, य, ल, व वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(छ) मिति २०७५/०८/२१ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबभन्दा बढी स वर्णका ८ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने सबभन्दा कम अ, उ, ओ, औ, ख, च, त, ब, य, र, व, ह वर्णका १/१ वटा शब्दहरूले प्रविष्टि पाएका छन् । त्यसैगरी आ वर्णका २ वटा क वर्णका २ वटा, न वर्णका २ वटा, प वर्णका ४ वटा, म वर्णका ३ वटा, ल वर्णका ३ वटा शब्दहरू रहेका छन् । इ, ए, ग, घ, छ, ज, झ, ट, ठ, ड, ढ, थ, द, ध, फ, भ, वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(ज) मिति २०७५/०८/२८ गतेको गोरखापत्र सम्पादकीयमा सबभन्दा बढी प, स वर्णका ७/७ वटा शब्दहरू रहेका छन् भने सबभन्दा कम अ, इ, घ, ड, फ, र, श वर्णका १/१ वटा शब्दहरू रहेका छन् । त्यसैगरी आ, उ वर्णका ३/३ वटा, क, न, ल, वर्णका ३/३ वटा ग, म, ह वर्णका २/२ वटा, द, व वर्णका ५/५ वटा शब्दहरू रहेका छन् । ए, ओ, औ, ख, च, छ, ज, झ, ट, ठ, ढ, त, थ, ध, ब, भ, य वर्णका शब्दहरूले यसमा प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

(झ) प्रस्तुत शोधपत्रमा जम्मा ४४७ शब्दहरूलाई वर्णानुक्रममा मूल प्रविष्टि दिई तिनको उच्चारण, स्रोत, व्युत्पत्ति, पद वर्ग, उदाहरण तथा प्रयोग दिइएको छ ।

(ञ) स्रोतका दृष्टिले २४९ वटा तत्सम, १३७ वटा तद्भव र ६१ वटा आगन्तुक शब्दहरू रहेका छन् ।

(ट) पदपवर्गका दृष्टिले ३११ वटा नाम, १२ वटा सर्वनाम, ९६ वटा विशेषण, ६ वटा सङ्ख्यावाचक १० वटा क्रियायोगी, ६ वटा नामयोगी , ३ वटा संयोजक र ३ वटा निपात शब्द रहेका छन् ।

(ठ) उच्चारण र व्युत्पादनका आधारमा उच्चारण दिइएका शब्दहरू ४४७ वटा, व्युत्पत्ति दिइएका शब्दहरू २७० वटा र व्युत्पत्ति नदिइएका शब्दहरू १७७ वटा रहेका छन् ।

(ड) वर्णगत रूपमा सबैभन्दा बढी स वर्णका शब्दहरू ६० वटा र सबैभन्दा कम इ, औ र झ वर्णका १/१ वटा शब्दले प्रविष्टि पाएका छन् भने कतिपय वर्णका शब्दहरूले प्रविष्टि पाएका छैनन् ।

विषयसूची

पृष्ठ

अध्याय एक

शोधपरिचय

१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि १
१.२ समस्याकथन २
१.३ शोधकार्यको उद्देश्य २
१.४ शोधकार्यको सान्दर्भिकता र उपादेयता २
१.५ शोधकार्यको सीमाङ्कन ३
१.६ शोधपत्रको रूपरेखा ४

अध्याय दुई

पूर्वकार्यको अध्ययन र सैद्धान्तिक अवधारणा

२.१ पूर्वकार्यको अध्ययन ६
२.१.१ पुस्तक समीक्षा ६
२.१.२ शोधपत्रको अध्ययन ८
२.२ सैद्धान्तिक अवधारणा १२
२.२.१ शब्दकोशको स्वरूप १३
२.२.१.१ पूर्व भाग १३
२.२.१.२ मूल भाग १४
२.२.१.३ उत्तर भाग १४
२.२.२ कोश सम्पादन प्रक्रिया १५
२.२.२.१ पहिलो चरण १५
२.२.२.२ दोस्रो चरण १९
२.२.२.३ तेस्रो चरण २४

अध्याय तीन

अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१ अध्ययन विधि २८
३.२ जनसङ्ख्या र नमुना जनसङ्ख्या २८
३.३ सामग्री सङ्कलनका स्रोत २८
३.३.१ प्राथमिक स्रोत २८

३.३.२ द्वितीयक स्रोत २९

३.४ सामग्री सङ्कलन प्रक्रिया २९

३.५ सामग्री विश्लेषण प्रक्रिया ३१

अध्याय चार

गोरखापत्रको सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन

४.१ विषयप्रवेश ३२

४.१.१ २०७५/०७/०७ गते प्रकाशित गोरखापत्रको सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३२

४.१.२ २०७५/७/१४ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३३

४.१.३ २०७५/०७/२१ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३५

४.१.४ २०७५/०७/२८ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३६

४.१.५ २०७५/०८/०७ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३७

४.१.६ २०७५/८/१४ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३८

४.१.७ २०७५/८/२१ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३८

४.१.८ २०७५/८/२८ गते प्रकाशित गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको सङ्कलन ३९

४.२ निष्कर्ष ४०

अध्याय पाँच

गोरखापत्रको सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको नमुना शैक्षिक शब्दकोश निर्माण

५.१ गोरखापत्र सम्पादकीयमा समाविष्ट शब्दहरूको नमुना शैक्षिक शब्दकोश निर्माण ४३

५.२ नमुना शैक्षिक शब्दकोशमा प्रयुक्त शब्दहरूको विश्लेषण १२४

५.२.१ स्रोतका आधारमा शब्दहरूको विश्लेषण १२४

५.२.२ पदवर्गका आधारमा शब्दहरूको विश्लेषण १२५

५.२.३ उच्चारण र व्युत्पादनका आधारमा शब्दहरूको विश्लेषण १२६

५.३ निष्कर्ष १२६

अध्याय - छ

सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता

६.१	सारांश	१२७
६.२	निष्कर्ष	१२८
६.३	उपयोगिता	१३०
	६.३.१ नीतिगत उपयोगिता	१३१
	६.३.२ शैक्षणिक उपयोगिता	१३१
सन्दर्भ ग्रन्थसूची		१३२
व्यक्तिवृत्त		

सङ्क्षिप्त सङ्केत

अं.	-	अङ्ग्रेजी
अक्रि.	-	अकर्मक क्रिया
अमू.	-	अनुकरणमूल
आ.	-	आगन्तुक
ई.	-	ईस्वी सम्वत्
उखा.	-	उखान
एक	-	एकवचन
कक्रि.	-	कर्मवाच्य क्रिया
क्रि.	-	क्रिया
क्रियो.	-	क्रियायोगी
तत्स.	-	तत्सम
ना.	-	नाम
नं.	-	नम्बर
नायो.	-	नामयोगी
नि	-	निपात
नेपा.शि.	-	नेपाली शिक्षा
नेबृश.	-	नेपाली बृहत् शब्दकोश
प्रत्य	-	प्रत्यय
प्रनेश	-	प्रयोगात्मक नेपाली शब्दकोश
प्रा.	-	प्राध्यापक
बहु.	-	बहुवचन
वि.	-	विशेषण
विप.	-	विपरीतार्थी
वि.सं.	-	विक्रम सम्वत्
संयो	-	संयोजक
संवा	-	संख्यावाचक

चिह्नसूची

>	:	अघिल्लोबाट व्युत्पन्न
;	:	अर्धविराम
,	:	अल्पविराम
....	:	इत्यादि/खाली
/ /	:	उच्चरित रूप
‘ ’	:	उद्धरण
+	:	जोड
“ ”	:	दोहोरो उद्धरण
<	:	पछिल्लोबाट व्युत्पन्न
।	:	पूर्णविराम
?	:	प्रश्नवाचक चिह्न
-	:	योजकचिह्न (निर्देशक चिह्न)
/	:	विकल्प रूप (विभाजक)
( )	:	विवृत्ति/स्पष्टीकरण, रूपायन आदि
(~)	:	विशेष्य (नाम नजोडिने चिह्न)
!	:	विस्मयादिबोधक
:	:	व्याख्या/सापेक्ष
[ ]	:	व्युत्पादन/व्युत्पत्ति
.	:	सङ्क्षेपीकृत चिह्न